

МОЗ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
КАФЕДРА ПСИХІАТРІЇ, ПСИХОЛОГІЇ ТА СЕКСОЛОГІЇ

ПСИХІАТРІЯ ТА НАРКОЛОГІЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ПО ПРОВЕДЕННЮ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ 4 КУРСУ
СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ.

ЛЬВІВ – 2019

Методичні вказівки підготували

Д.м.н., професор Білобровка Р.І
д.м.н., в.о.професора Рахман Л.В.
к.м.н., доцент Панас А.Р.
к.м.н., доцент Кулик Б.В.
к.м.н., доцент Карпінська Р. І.
к.м.н., доцент Плевачук О. Ю.
к.м.н.,асистентЦьона А.Р.
к.м.н.,асистент Шпильовий Я. В.
асистент Беляк В. О.
асистент Анікіна І. І.

Методичні вказівки для практичних занять для студентів4 курсу стоматологічного факультету з психіатрії та наркології підготовлені згідно Робочої програми навчальної дисципліни «Психіатрія. Наркологія», Освітньо-кваліфікаційний рівень: «магістр», Напрямок:22 –«охорона здоров'я», Спеціальність:221 –«стоматологія»

Відповідальний за випуск:

Перший проректор з науково-педагогічної роботи Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАМН України Гжегоцький М.Р.

Рецензент:

Завідувач кафедри неврології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор Негрич Т. І.

Методичні вказівки затверджено Профільною методичною радою з терапевтичних дисциплін Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (протокол № 2 від 14.11.2019р.)

ТЕМАТИЧНО-КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН
лекцій з психіатрії на наркології

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
1	Предмет та завдання психіатрії, основні етапи її розвитку. Поняття про психічні розлади та їх розповсюдженість. Розлади пізнавальної діяльності та їх особливість в стоматологічній практиці. Патологія свідомості.	2
2.	Шизофренія, форми, перебіг, питання терапії і реабілітації. Афективні розлади. Епілепсія. Інволюційні психози.	2
3.	Алкоголізм, наркоманія. Алкогольні психози. Психогенії (неврози, реактивні психози). Психіка осіб із вродженими та набутими дефектами обличчя. Основи психотерапії.	2
	<i>РАЗОМ</i>	6

ТЕМАТИЧНО-КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН
практичних занять з психіатрії на наркології

№	Тема	Кількість годин
1.	Організація психіатричної та наркологічної допомоги в Україні. Предмет, завдання психіатрії та наркології. Методи обстеження психічно хворих.	2
2.	Патологія відчуття, сприйняття, пам'яті та уваги.	2
3.	Порушення емоційної та вольової сфер. Психомоторні порушення.	2
4.	Порушення мислення та інтелекту.	2
5.	Порушення свідомості та самосвідомості. Основні психопатологічні синдроми. Змістовий модуль по психопатології.	2
6.	Шизофренія. Закономірності клініки та перебігу. Лікування, профілактика та реабілітація хворих на шизофренію.	2
7.	Афективні розлади. Клініка, перебіг та лікування.	2
8.	Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю та психоактивних речовин. Принципи діагностики та лікування.	2
9.	Епілепсія та епілептоформні синдроми. Психологічні порушення в гострому та віддаленому періоді черепно-мозкової травми.	2
10.	Психози зворотного розвитку, інволюційні та сенільні. Клініка, перебіг, лікування. Психічні порушення при соматичних, ендокринних та інфекційних захворюваннях. СНІД. Прогресивний параліч і сифіліс мозку. Інтоксикаційний психоз.	2
11.	Неврози і реактивні стани. Клініка, діагностика та принципи терапії.	2
12.	Розлади особистості. Розумова відсталість та затримка розвитку. Невідкладні стани в психіатрії. Залік.	2
	Разом	24

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

ТЕМА: Організація психіатричної та наркологічної допомоги в Україні. Предмет, завдання психіатрії та наркології. Методи обстеження психічно хворих.

Мета: Ознайомитися із сучасною структурою надання психіатричної та наркологічної допомоги в Україні. Знати визначення, предмет вивчення та основні завдання психіатрії та наркології. Ознайомитися із методами дослідження в психіатрії та наркології.

Тривалість заняття: 2 години

Короткий зміст теми: Сучасна структура психіатричної допомоги в Україні, її рівні, роль сімейного лікаря. Правові принципи надання психіатричної допомоги. Предмет та завдання психіатрії та наркології як галузей медицини. Їх місце серед інших розділів медицини.

Основні методи дослідження в психіатрії та наркології. Клініко-психопатологічне дослідження. Психіатричне інтерв'ю (опитування), метод спостереження та самоспостереження, психодіагностичні методи. Параклінічні методи: електронейрофізіологічний (ЕЕГ), рентгенологічні, ультразвукові та томографічні (КТ, МРТ, ПЕТ), лабораторні, епідеміологічний, генетичний.

Класифікація психічних захворювань. Розділ психічних розладів в МКХ-10.

Основні теоретичні питання:

1. Розповсюдження психіатричних та наркологічних захворювань у світі та в Україні.
2. Організаційна структура психіатричної та наркологічної допомоги в Україні, роль лікаря первинної ланки.
3. Організація та принципи роботи психіатричних та наркологічних закладів.
4. Предмет та завдання психіатрії та наркології, основні розділи психіатрії.
5. Методика опитування і оцінки психічного стану. Структуровані психіатричні інтерв'ю.
6. Методика збору суб'єктивного та об'єктивного анамнезу.
7. ЕЕГ, Ехо- і реоенцефалографія. Суть методів та їх характеристика.
8. Рентгенологічні і томографічні методи, їх особливості та інформативність.
9. Основні методики психодіагностичного дослідження.
10. Поняття про психопатологічний симптом, синдром, реєстри психічних розладів та психічного захворювання.
11. Поняття про психіатричний діагноз.

Питання для самостійного вивчення:

1. Основні етапи розвитку світової психіатрії.
2. Поняття про психічну норму. Критерії психічного здоров'я за визначенням ВООЗ. Психічні порушення і хвороби психіки.
3. Правові принципи психіатричної допомоги. Сучасна концепція охорони психічного здоров'я в Україні.
4. Етіопатогенез та перебіг психічних захворювань.
5. Деонтологічні принципи в психіатрії та наркології.

Питання контролю і самоконтролю:

1. Сучасна концепція охорони психічного здоров'я в Україні.
2. Які основні принципи організації психіатричної та наркологічної допомоги в Україні?
3. Правові аспекти надання психіатричної допомоги в Україні.
4. Як здійснюється планова і невідкладна (примусова) психіатрична допомога?
Принципи захисту прав психічно хворого.
5. Які основні фактори етіології психічних розладів?
6. Структура психіатричної та наркологічної допомоги.
7. Проблеми стигматизації, реадаптації та реабілітації психічно хворих.
8. Психіатрія як галузь медицини, предмет та завдання.
9. Визначення наркології як науки, її основні завдання.
10. Методика збирання суб'єктивного і об'єктивного анамнезу
11. Психіатричний діагноз. План обстеження та лікування.
12. Методика клініко-психопатологічного обстеження.
13. Методика спостереження.
14. Експериментально-психологічний метод, сучасні психометричні методи.
15. Параклінічні методи дослідження, їх суть, інформативність та значення.
16. Класифікація психічних розладів, поняття синдромальної та нозологічної класифікацій.
17. Регістри психічних розладів, їх характеристика.

Список рекомендованої літератури

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напреевко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напреевко ; за ред. О.К. Напреевко. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Наркологія: Національний підручник (під редакцією Сосіна І.К., Чуєва Ю.Ф.). — Харків: Видавництво «Колегіум». — 2014. — 1500 с.
3. Гавенко В.Л., Самардакова Г.О., Коростій В.І. Пропедевтика психіатрії. - Харків: Регіон-інформ, 2003.
4. Закон України "Про психіатричну допомогу" в редакції від 20.12.2018р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14>
5. Закон України "Основи законодавства України про охорону здоров'я"
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>
6. Європейська декларація з охорони психічного здоров'я. Проблеми і шляхи їх вирішення //Європейська конференція ВООЗ на рівні міністрів з охорони здоров'я. — Хельсінкі, Фінляндія, 12–15 січня 2005 р
7. МКХ-10: Клас V. Розлади психіки та поведінки
8. Критерії діагностики і лікування психічних розладів та розладів поведінки у дорослих: Клінічний посібник. - за ред. П.В.Волошин., В.М.Пономаренко та ін. Харків: Арсіс, 2000р. - 303с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

ТЕМА: Патологія відчуття, сприйняття, пам'яті та уваги.

Мета: Вивчити основні феноменологічні прояви патології сфер відчуття та сприйняття, пам'яті та уваги.

Тривалість заняття: 2 години

Короткий зміст теми: Порушення відчуттів: кількісні і якісні. Порушення сприйняття: галюцинації - елементарні, прості, складні, комбіновані. Класифікація галюцинацій за органами відчуття. Справжні та псевдогалюцинації. Окремі види галюцинацій. Психосенсорні розлади: метаморфопсії і аутометаморфопсії. Діагностичне значення розладів процесів відчуття та сприйняття.

Розлади пам'яті: кількісні і якісні. Втрата пам'яті – амнезія (репродукційна, фіксаційна, ретроградна, антероградна, прогресуюча). Парамнезії: псевдоремінісценції, конфабуляції, криптомнезії. Симптоми порушення уваги. Особливості розладів пам'яті та уваги при різних захворюваннях. Способи виявлення розладів відчуття, сприйняття, пам'яті і уваги.

Основні теоретичні питання:

1. Поняття про когнітивні функції, їх значення в психічній діяльності.
2. Психологічна характеристика процесів відчуття та сприймання.
3. Симптоми порушення відчуттів, їх діагностика та значення.
4. Симптоми порушення сприйняття, їх діагностика та значення.
5. Психосенсорні розлади: симптоми та їх діагностичне значення.
6. Галюцинаторні синдроми.
7. Мнестичні розлади, класифікація, типологія, клінічне значення.
8. Розлади уваги, характеристика симптомів.
9. Методи діагностики розладів відчуття, сприйняття, пам'яті і уваги.

Питання для самостійного вивчення:

1. Психофізіологічні і нейропсихологічні основи розладів відчуття та сприймання, пам'яті і уваги.
2. Патофізіологічні основи ілюзій і галюцинацій.
3. Порівняльно-вікові особливості та методи виявлення розладів відчуття, сприйняття та уваги.

Питання контролю і самоконтролю:

1. Психологічна характеристика процесів відчуття та сприйняття. Структура сенсорно-перцепторної сфери. Когнітивне функціонування.
2. Психофізіологічні і нейропсихологічні основи розладів відчуття та сприйняття.
3. Симптоми порушень відчуттів, їх діагностичне значення.
4. Сенестопатії, їх діагностичне значення.
5. Класифікація і види розладів сприйняття.
6. Види ілюзій, їх діагностика та значення.
7. Галюцинації, їх види, діагностичне значення.
8. Які відмінності справжніх галюцинацій і псевдогалюцинацій?

9. Об'єктивні ознаки наявності галюцинацій.
10. Види психосенсорних розладів. Їх діагностичне значення.
11. Вікові особливості розладів відчуттів та сприйняття.
12. Способи виявлення розладів відчуття та сприйняття.
13. Сенесто-іпохондричний синдром.
14. Галюцинаторні синдроми.
15. Визначення уваги, види та психологічна характеристика уваги.
16. Визначення пам'яті, її функції, види, психологічні особливості.
17. Класифікація розладів пам'яті. Кількісні та якісні розлади пам'яті.
18. Психофізіологічні та нейропсихічні основи розладів пам'яті.
19. Методи діагностики розладів пам'яті та уваги.
20. Види амнезій.
21. Прогресуюча амнезія. Закон зворотнього розвитку пам'яті Рібо.
22. Захворювання при яких зустрічаються розлади пам'яті.
23. Розлади уваги та їх діагностичне значення.
24. Способи виявлення розладів уваги.
25. Захворювання при яких зустрічаються розлади уваги.
26. Продуктивний і непродуктивний варіанти Корсаковського синдрому.

Література:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Гавенко В.Л., Самардакова Г.О., Коростій В.І. Пропедевтика психіатрії. - Харків: Регіон-інформ, 2003.
3. Бухановский А.О., Кутявин Ю.А., Литвак М.П. Общая психопатология. - Ростов-на-Дону: Феникс, 1998.
4. Менделевич В.Д. Психиатрическая пропедевтика. -М.: Медицина, 1997.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

ТЕМА: порушення емоційної та вольової сфер. Психомоторні порушення.

Мета: ознайомитися із психологічними особливостями емоційного функціонування та вольової регуляції діяльності людини. Вивчити симптоми афективних порушень. Знати структуру та клініко-діагностичне значення синдромів емоційних розладів. Вивчити симптоматику розладів вольової сфери. Знати основні клініко-діагностичні спектри психомоторних порушень при різних захворюваннях.

Тривалість заняття: 2 години

Короткий зміст теми: класифікація емоційних розладів. Патологічне посилення сили емоцій – патологічне посилення позитивних емоцій (гіпертимія, ейфорія, морія, манія, екстаз); патологічне посилення негативних емоцій – гіпотимія, депресія, меланхолічний раптус, страх, тривога. Патологічне послаблення емоцій – апатія, емоційна холодність, емоційна тупість. Порушення стійкості емоцій – емоційна лабільність, слабодухість, експлозивність, емоційна інертність (торпідність). Порушення адекватності емоцій – неадекватність емоцій, амбівалентність, фобії, дисфорії, патологічний афект. Сомато-вегетативні ознаки емоційних розладів, способи визначення порушень емоцій.

Вольові розлади: гіпербулія, гіпобулія, абулія, парабулія. Розлади потягів: посилення, послаблення, спотворення. Компульсивні потяги (дромоманія, дипсоманія, kleptomанія, міфоманія, піроманія, ігрова залежність (гемблінг)). Обсесивні потяги. Амбітендентність.

Психомоторні розлади: збудження, ступор, паракінезії. Порушення мовлення: прискорення, сповільнення, шепелявість, картавість та ін. Вікові особливості ефекторних порушень.

Основні теоретичні питання:

1. Визначення поняття емоцій. Класифікація емоцій.
2. Основні симптоми розладів емоцій.
3. Маніакальний синдром і його клінічні варіанти.
4. Депресивний синдром і його клінічні варіанти.
5. Фізіологічний та патологічний афект, диференційна діагностика, експертне значення.
6. Захворювання при яких характерні розлади емоцій.
7. Визначення поняття воля. Психологічна характеристика волі. Етапи вольового акту. Прості і складні вольові дії.
8. Симптоми розладів вольової активності.
9. Патологія інстинктивної діяльності.
10. Кататонічний синдром, варіанти.
11. Захворювання при яких зустрічаються розлади волі.
12. Психомоторні порушення, класифікація.
13. Ступори, види, клінічне значення.
14. Збудження, клінічні варіанти, захворювання, при яких зустрічаються.
15. Паракінезії, види, клініко-діагностичне значення.

Питання для самостійного вивчення:

1. Фізіологічні та біохімічні основи емоцій.
2. Методи дослідження емоцій.
3. Емоційний стрес. Теорія стресу Г. Сельє.

4. Емоції та соматична патологія.
5. Види афектів. Диференційна діагностика фізіологічного та патологічного афектів. Особливості проведення судово-психіатричної експертизи при скоєнні делікту в стані патологічного афекту.
6. Індивідуальний розвиток волі.

Питання контролю і самоконтролю:

1. Визначення, класифікація та психологічна характеристика емоцій.
2. Психофізіологічні і нейрофізіологічні основи емоцій.
3. Класифікація і визначення порушень емоцій.
4. Сомато-вегетативні ознаки порушень емоцій.
5. Емоційний стрес, загальні неспецифічні реакції організму на стрес. Поняття про еустрес та дистрес.
6. Депресивний синдром і його клініко-психопатологічні варіанти.
7. Захворювання при яких зустрічаються розлади емоцій, ятрогенії. Соматогенні депресії.
8. Визначення поняття волі. Психологічна характеристика волі. Етапи вольового акту.
9. Класифікація розладів ефекторної (вольової) сфери.
10. Психофізіологічні та нейропсихологічні основи розладів вольової сфери.
11. Способи виявлення розладів волі.
12. Потяги та їх патологія.
13. Структура кататонічного синдрому та його варіанти.
14. Види психомоторного збудження.
15. Види ступору та їх діагностика.
16. Особливості догляду за хворими в стані ступору.
17. Терапевтична тактика при відмові від їжі. Алгоритм надання невідкладної допомоги.
18. Паракінезії, види та клінічне значення.
19. Терапевтична тактика при психомоторному збудженні. Невідкладна допомога.
20. Психічні захворювання при яких зустрічаються вольові розлади.

Література:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с. - Бібліогр.: с. 501-504 - укр.
3. Гавенко В.Л. та ін. Психіатрія і наркологія : підручник для студентів вищих мед. навч. закладів III – IV рівнів акредитації / В.Л.Гавенко, В.С.Бітенський, В.А.Абрамов та ін.; За ред. В.Л.Гавенка, В.С.Бітенського. – К. Здоров'я, 2006. – 512 с.
4. Гавенко В.Л., Самардакова Г.О., Коростій В.І. Пропедевтика психіатрії. - Харків: Регіон-інформ, 2003.
5. Сексуальні девіації. Судова сексологія : навчальний посібник [для студентів вищих навч. закладів МОЗ України] / Я. В. Саричев, Р. Л. Устенко, Є. Г. Сонник. - Полтава : [б. в.], 2018 (Миргород). - 131 с.
6. Бухановский А.О., Кутявин Ю.А., Литвак М.П. Общая психопатология. - Ростов-на-Дону: Феникс, 1998.
7. Менделевич В.Д. Психиатрическая пропедевтика. -М.: Медицина, 1997.
8. Влас Е.А. Анатомия стресса. Ганс Селье и его последователи. Медкнига-Киев, 2016, 128с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

ТЕМА: Порушення мислення та інтелекту.

Мета: Вивчити психологічні особливості процесів мислення, структуру інтелекту. Знати феноменологічну структуру розладів мислення та інтелекту. Ознайомитися із поширеністю розладів мислення та інтелекту при психічних захворюваннях.

Тривалість заняття: 2 години

Короткий зміст теми: Порушення мислення за темпом та зв'язком асоціацій. Нав'язливі ідеї. Надцінні ідеї. Маячні ідеї. Індуковані маячні ідеї. Первинні інтерпретативні і вторинні чуттєві маячні ідеї. Клінічне значення розладів мислення.

Порушення інтелекту: деменція (лакунарна, тотальна). Розумова відсталість, ступені. Межова розумова відсталість, інфантилізм. Вікові особливості розладів мислення та інтелекту. Методи діагностики. Психофізіологічні та нейропсихологічні основи розладів мислення та інтелекту.

Когнітивне зниження, ступені, клініко-діагностичне значення в психіатрії та соматичній медицині.

Основні теоретичні питання:

1. Поняття про пізнавальні процеси, їх роль у психічному функціонуванні людини.
2. Визначення та психологічна характеристика процесу мислення та інтелекту.
3. Класифікація розладів мислення.
4. Формальні розлади мислення (розлади асоціативного процесу).
5. Патологія суджень та умовиводів.
6. Маячні синдроми.
7. Обсесивний синдром.
8. Синдром надцінних ідей.
9. Симптоми інтелектуальної недостатності: вроджені та набуті.
10. Поняття про когнітивне зниження, ступені, варіанти. Особливості структури при різних захворюваннях.

Питання для самостійного вивчення:

1. Основні методики дослідження мислення та інтелекту.
2. Патофізіологічні механізми порушень мислення.
3. Способи покращення когнітивних процесів.

Питання контролю і самоконтролю:

1. Психофізіологічні та нейропсихологічні основи розладів мислення та інтелекту.
2. Способи виявлення розладів мислення та інтелекту.
3. Визначення та психологічна характеристика процесу мислення.
4. Розлади асоціативного процесу, їх класифікація.
5. Визначення поняття «маячіння».
6. Види маячіння.
7. Види нав'язливих станів.
8. Надцінні та домінуючі ідеї.
9. Психічні захворювання при яких зустрічаються розлади мислення.

10. Структура синдрому Кандинського-Клерамбо та його клінічні варіанти.
11. Поняття про інтелект.
12. Розумова відсталість, рівні, клінічна характеристика.
13. Деменції. Клінічні варіанти. При яких захворюваннях зустрічаються.
14. Для яких психічних захворювань характерні розлади інтелекту.
15. Когнітивне зниження, структура, рівні, клінічне значення.

Література:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Гавенко В.Л., Самардакова Г.О., Коростій В.І. Пропедевтика психіатрії. - Харків: Регіон-інформ, 2003.
3. Пінчук І. Я., Чайковська В. В., Стаднюк Л. А.. Актуальні питання геронтопсихіатрії. Тернопіль, 2010.-432 с.
4. Бухановский А.О., Кутявин Ю.А., Литвак М.П. Общая психопатология. - Ростов-на-Дону: Феникс, 1998.
5. Менделевич В.Д. Психиатрическая пропедевтика. -М.: Медицина, 1997.
6. Захаров В.В., Яхно Н.Н. Когнитивные расстройства в пожилом и старческом возрасте. – М., 2005
7. Когнитивная дисфункция при метаболическом синдроме /Н.Ю. Ефимова, В.И. Чернов, И.Ю. Ефимова и др. – Томск :СТТ, 2013. – 116 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

ТЕМА: Порушення свідомості та самосвідомості. Основні психопатологічні синдроми. Змістовий модуль по психопатології.

Мета: Знати критерії ясної свідомості. Вміти визначати та характеризувати психопатологічні ознаки розладів свідомості та самосвідомості. Вивчити основні психопатологічні синдроми, їх структуру, клініко-діагностичне значення.

Тривалість заняття: 2 години

Короткий зміст теми: Критерії ясної свідомості, самосвідомості за К. Ясперсом. Стан свідомості при стомленості, під час сну і сновидінь, афективні звуження свідомості. Синдроми кількісного порушення або виключення свідомості: непритомність, обнубіляція, сомнолентність, оглушення, сопор, кома. Синдроми якісного порушення або потьмарення свідомості: деліріозний, онейроїдний, аментивний, синдроми сутінкового стану. Синдроми дереалізації та деперсоналізації. Вікові особливості порушень свідомості та самосвідомості. Поняття та визначення психопатологічного синдрому. Класифікація психопатологічних синдромів. Межові непсихотичні синдроми: астеничні, невротичні (неврастенічний, obsesивно-фобічний, дисморфобічний, істеричний), депресивні, іпохондричні, соматоформні. Афективні синдроми: депресивні, маніакальні. Психотичні: маячні, синдром галюцинозу, галюцинаторно-параноїдні (Кандинського-Клерамбо, Капгра), дисморфоманічні, кататонічні, гебефренічні, деліріозні, онейроїдні, аментивні. Судомні синдроми. Психоорганічні синдроми: психоорганічний, набуті та вроджені порушення інтелекту, Корсаковський амнестичний синдром.

Основні теоретичні питання:

1. Визначення поняття свідомості. Критерії самосвідомості за К.Ясперсом.
2. Непсихотичні розлади свідомості.
3. Основні синдроми потьмарення свідомості.
4. Деперсоналізація та дереалізація.
5. Поняття про психопатологічний синдром. Класифікація психопатологічних синдромів.
6. Межові непсихотичні синдроми.
7. Психотичні синдроми.
8. Судомні синдроми.
9. Психоорганічні синдроми.
10. Наркоманічні синдроми.

Питання для самостійного вивчення:

1. Властивості свідомості. Суспільні форми свідомості. Етапи індивідуального розвитку свідомості.
2. Вчення про позасвідоме. Теорія З. Фрейда.
3. Особливості догляду, спостереження, транспортування хворих із порушенням свідомості.
4. Класифікація психопатологічних синдромів.

Питання контролю і самоконтролю:

1. Синдроми пригніченої та потьмареної свідомості.
2. Оглушення, сопор, кома, їх діагностичне значення.
3. Клініка деліріозного синдрому. Види делірію. Стадії розвитку делірію за Лібермейстером.
4. Онейроїдний синдром.
5. Аменція.
6. Сутінковий стан свідомості, його клінічні варіанти.
7. Методи визначення стану свідомості.
8. Розлади самосвідомості.
9. Захворювання при яких характерні розлади свідомості.
10. Особливості догляду та спостереження хворих з розладами свідомості.
11. Поняття психопатологічного синдрому. Структура синдрому.
12. Класифікація психопатологічних синдромів.
13. Межові непсихотичні синдроми.
14. Афективні синдроми.
15. Психотичні синдроми.
16. Психоорганічні синдроми.
17. Наркоманічні синдроми.
18. Судомні синдроми.
19. Значення діагностики психопатологічного синдрому.

Література:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с. - Бібліогр.: с. 501-504 - укр.
3. Гавенко В.Л. та ін. Психіатрія і наркологія : підручник для студентів вищих мед. навч. закладів III – IV рівнів акредитації / В.Л.Гавенко, В.С.Бітенський, В.А.Абрамов та ін.; За ред. В.Л.Гавенка, В.С.Бітенського. – К. Здоров'я, 2006. – 512 с.
4. Гавенко В.Л., Самардакова Г.О., Коростій В.І. Пропедевтика психіатрії. - Харків: Регіон-інформ, 2003.
5. Бухановский А.О., Кутявин Ю.А., Литвак М.П. Общая психопатология. - Ростов-на-Дону: Феникс, 1998.
6. Менделевич В.Д. Психиатрическая пропедевтика. -М.: Медицина, 1997.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

ТЕМА: Шизофренія. Закономірності клініки та перебігу. Лікування, профілактика та реабілітація хворих на шизофренію.

Мета: Ознайомитися із теоріями етіопатогенетичних механізмів розвитку шизофренії. Вміти диференціювати основні клінічні симптоми та синдроми при шизофренії. Знати варіанти перебігу та кінцеві стани при шизофренії. Пояснювати принципи лікування хворих, знати основи профілактики та принципи психосоціальної реабілітації при шизофренії.

Тривалість заняття: 2 години

Короткий зміст теми: Шизофренія, епідеміологія. Основні гіпотези патогенетичних механізмів при шизофренії. Клінічні прояви: негативні та продуктивні симптоми. Основні клінічні форми та типи перебігу шизофренії. Кінцевий стан шизофренії, поняття дефекту, типи дефектів особистості. Діагностика та диференційна діагностика шизофренії.

Лікування шизофренії: фармакотерапія, психотерапія, електросудомна терапія: покази та протипокази. Застосування нейрорепетитивів, антидепресантів, транквілізаторів. Психотерапевтична допомога. Підтримуюча терапія, соціотерапія. Профілактика рецидивів, соціально-реабілітаційні заходи

Основні теоретичні питання

1. Основні гіпотези етіології та патогенезу шизофренії (генетична, нейрохімічна, інфекційна, психодинамічна, соціокультуральна).
2. Принципи діагностики шизофренії, клініко-психопатологічний та експериментально-психологічний методи.
3. Основні клінічні прояви шизофренії.
4. Клінічні форми шизофренії.
5. Кінцевий стан шизофренії. Поняття про ремісію та дефект, типи ремісій та дефектів.
6. Типи перебігу шизофренії (приступоподібно-прогресивний, безперервно-прогресивний, періодичний).
7. Принципи психофармакотерапії шизофренії.
8. Шокові методи лікування шизофренії.
9. Підтримуюча терапія, принципи профілактики та реабілітації хворих на шизофренію.

Питання для самостійного вивчення

1. Шизофренія як нозологічна форма в історичному аспекті, епідеміологія, сучасні уявлення про етіопатогенез.
2. Особливості надання психотерапевтичної допомоги хворим на шизофренію.
3. Поняття про первинний психотичний епізод та його значення в діагностиці і лікуванні.

Питання контролю та самоконтролю

1. Які основні групи симптомів характерні для шизофренії?
2. Критерії діагностики шизофренії за МКХ-10.
3. Які основні клінічні форми і типи перебігу шизофренії?
4. В чому полягають принципи діагностики шизофренії?
5. Які ініціальні прояви шизофренії?
6. Які психопатологічні розлади характерні для параноїдної шизофренії?
7. Діагностичні критерії кататонічної форми шизофренії.

8. Які основні клінічні прояви гебефренічної форми шизофренії?
9. Які негативні симптоми характерні для простої форми шизофренії?
10. Що таке дефектний стан? Які типи дефекту при шизофренії ви знаєте?
11. Покази та протипокази для застосування шоківих методів лікування шизофренії.
12. В чому полягають принципи психофармакотерапії шизофренії?
13. Які основні етапи реабілітації при шизофренії ви знаєте?

Список рекомендованої літератури:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с. - Бібліогр.: с. 501-504 - укр.
3. Гавенко В.Л. та ін. Психіатрія і наркологія : підручник для студентів вищих мед. навч. закладів III – IV рівнів акредитації / В.Л.Гавенко, В.С.Бітенський, В.А.Абрамов та ін.; За ред. В.Л.Гавенка, В.С.Бітенського. – К. Здоров'я, 2006. – 512 с.
4. Скрипніков А.М., Кидонь П.В. Етіологія та патогенез шизофренії: сучасний стан вивчення проблеми. Полтава: АСМІ, 2019. 51 с.
5. Критерії діагностики та принципи лікування психічних розладів та розладів поведінки у дітей та підлітків / За ред. П.В. Волошина. – Харків: Торсинг, 2001. – 258 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

ТЕМА: Афективні розлади. Клініка, перебіг та лікування.

Мета: Знати основні варіанти психічних розладів афективного регістру. Вміти диференціювати клінічні форми та визначати типи перебігу афективної патології. Знати основні методи та алгоритми лікування, принципи профілактики афективних розладів.

Тривалість заняття: 2 години

Короткий зміст теми: визначення поняття афективні розлади, поширеність афективних розладів.

Біполярний афективний розлад. Клінічні прояви маніакальної та депресивної фаз. Інтермісія. Типи перебігу. Особливості терапії фаз, принципи підтримуючої та протирецидивної терапії. Рекурентний депресивний розлад. Клініко-психопатологічні особливості епізоду. Соматичні еквіваленти ендогенної депресії, триада Протопопова. Маскована депресія, її соматовегетативні та психопатологічні ознаки.

Гіпоманії. Субдепресії. Циклотимія. Дистимія.

Особливості нагляду за хворими у стані депресії. Особливості лікування пацієнтів із суїцидальними тенденціями. Принципи профілактики і терапії афективних психозів. Немедикаментозні методи лікування депресивних розладів.

Основні теоретичні питання

1. Визначення поняття та класифікація афективних розладів.
2. Епідеміологія, етіологія та патогенез біполярного афективного розладу.
3. Критерії діагностики афективних розладів.
4. Клінічні прояви маніакальної фази.
5. Клініка депресивної фази.
6. Типові та атипові варіанти депресивної фази.
7. Діагностичні критерії маскованої депресії.
8. Основні варіанти маскованої депресії.
9. Загальні закономірності перебігу біполярного афективного розладу.
10. Методи лікування біполярного афективного розладу.
11. Циклотимія, клініка, діагностика, лікування.
12. Дистимія, клініка, діагностика, лікування.
13. Реабілітація хворих на афективні розлади.

Питання для самостійного вивчення

1. Сучасні уявлення про етіопатогенез афективних розладів.
2. Особливості нагляду за хворими у депресивному стані.
3. Немедикаментозні методи лікування депресивних розладів.

Питання контролю та самоконтролю

1. В чому полягають принципи діагностики афективних розладів?
2. Які клінічні прояви маніакальної фази біполярного афективного розладу ви знаєте?
3. Які атипові варіанти маніакального синдрому ви знаєте?
4. Які типові та атипові варіанти депресивної фази біполярного афективного розладу?
5. Які основні клінічні прояви маскованої депресії?

6. Типи перебігу біполярного афективного розладу.
7. Основні клінічні прояви маскованої депресії.
8. Які принципи протирецидивної терапії при біполярному афективному розладі?
9. Які клінічні прояви субдепресивної та гіпоманіакальної фази ви знаєте?
10. Які основні принципи профілактики і терапії афективних розладів?
11. Невідкладна допомога при маніакальному збудженні.
12. Невідкладна допомога при депресивному синдромі з суїцидальними тенденціями.
13. Циклотимія та дистимія, клінічна характеристика.

Список рекомендованої літератури:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напреєнко, П.В. А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напреєнко ; за ред. О.К. Напреєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напреєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напреєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с. - Бібліогр.: с. 501-504 - укр.
3. Скрипніков А.М., Животовська Л.В., Боднар Л.А., Сонник Г.Т. Психіатрія та наркологія. Навчально-методичний посібник – К.: Видавництво «Медицина», 2019.- 224с.
4. Бобирьов В.М., Скрипніков А.М., Телюков О.С. Афективні розлади: клінічний та психофармакологічний аспекти Навчально-методичний посібник Полтава: «Дивосвіт», 2014. – 133с.
5. Кожина Г. М., Коростій В. І., Зеленська К. О. Механізми формування та шляхи профілактики суїцидальної поведінки у хворих на депресивні розлади: монографія. Харків: ХНМУ, 2014. 76 с.
6. Критерії діагностики та принципи лікування психічних розладів та розладів поведінки у дітей та підлітків / За ред. П.В. Волошина. – Харків: Торсинг, 2001. – 258 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8

ТЕМА: Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю та психоактивних речовин. Принципи діагностики та лікування.

Мета: Вміти визначати предиспозиційні та патогенетичні фактори розвитку хімічної залежності. Знати особливості великого наркоманічного синдрому, його структуру. Вивчити діагностичні критерії психічних та поведінкових розладів, спричинених вживанням психоактивних речовин, особливості клінічної картини. Вміти діагностувати невідкладні стани при інтоксикації та залежності. Володіти навичками в наданні медичної допомоги при невідкладних станах. Знати основні принципи та заходи профілактики хімічної залежності.

Тривалість заняття: 2 години

Короткий зміст теми: Медичний, юридичний та соціальний критерії наркотичної речовини. Медико-соціальні аспекти вживання алкоголю, статистичні дані щодо епідеміології алкогольної залежності. Алкогольна інтоксикація, ступені, діагностика, надання медичної допомоги при гострих алкогольних отруєннях. Психічні та поведінкові розлади внаслідок вживання алкоголю, критерії, наркоманічний синдром при алкогольній залежності. Клінічна структура та діагностика абстинентного стану, алгоритм медичної допомоги. Стадії алкоголізму, зміни особистості. Гострі металкогольні психози. Затяжні металкогольні психози. Алкогольні енцефалопатії. Алкогольна депресія. Лікування металкогольних психозів. Методи лікування алкоголізму, профілактика алкоголізму та його рецидивів. Питання реабілітації.

Епідеміологія наркоманій та токсикоманій. Особливості перебігу наркологічних захворювань: гостра інтоксикація, зловживання, синдром залежності, стан абстиненції, психотичні розлади у стані сп'яніння, резидуальні та відтерміновані розлади.

Залежність від опіатів, канабіноїдів, психостимуляторів (амфетаміну, ефедрону, кокаїну), галюциногенів, барбітуратів. Стадії наркоманій, перебіг, кінцевий стан. Лікування і профілактика наркоманій. Залежність від транквілізаторів, снодійних, холінолітичних препаратів, кофеїну, легких розчинників. Тютюнова залежність (стадії, перебіг, кінцевий стан). Лікування і профілактика токсикоманій та залежності від ліків.

Основні теоретичні питання

1. Алкоголь та його вплив на організм людини, дані ВООЗ щодо питання вживання алкоголю.
2. Побутове пияцтво, як соціальне явище, основні виклики та перестороги.
3. Розповсюдження алкоголізму у світі та в Україні.
4. Психічні та поведінкові розлади зумовлені вживанням алкоголю, діагностичні критерії.
5. Стадії алкогольної хвороби. Клінічна характеристика початкової стадії.
6. Алкогольна деградація особистості.
7. Соматичні та неврологічні ускладнення алкоголізму.
8. Принципи та методи лікування алкогольної залежності.
9. Клініка алкогольної коми. Методи діагностики та невідкладне лікування.
10. Клініка алкогольного делірію. Алгоритм надання невідкладної допомоги.
11. Мета, принципи та заходи психосоціальної реабілітації осіб із алкогольною залежністю.
12. Міжнародна класифікація наркотичних речовин. критерії наркотичної речовини.
13. Визначення поняття «наркоманія», «токсикоманія».
14. Класичне поняття великого наркоманічного синдрому.

15. Клініка наркоманій та їх різновиди.
16. Класифікація, клініка, особливості перебігу токсикоманій.
17. Особливості лікування наркоманій.
18. Принципи профілактики наркоманій.
19. Психічні та поведінкові розлади внаслідок зловживання транквілізаторами, снодійними, холінолітиками. Зловживання леткими розчинниками.
20. Лікування та профілактика токсикоманій.

Питання для самостійного вивчення

1. Сучасні дані про етіопатогенез алкоголізму.
2. Дитячий та підлітковий алкоголізм. Алкоголізм в похилому та старечому віці.
3. Розповсюдження алкогольних психозів.
4. Сучасні уявлення про етіопатогенез наркоманій та токсикоманій.
5. Наркоманії як медико-соціальна проблема.
6. Розповсюдження наркоманій в сучасному світі.
7. Соматичні порушення при наркоманіях і токсикоманіях.

Питання контролю та самоконтролю

1. Клініка алкогольного сп'яніння, ступені, діагностика.
2. Великий наркоманічний синдром: структура, характеристика.
3. Клінічна характеристика стадій алкоголізму.
4. Які прояви психічної та фізичної залежності?
5. Алкогольна кома, симптоми, невідкладна терапія.
6. Зміни особистості при алкоголізмі.
7. Лікування алкогольної залежності: методи терапії.
8. Класифікація алкогольних психозів.
9. Клініка алкогольного делірію. Методи лікування.
10. Які закономірності формування наркотичної залежності?
11. Які є види наркоманій, їх клінічна характеристика?
12. Принципи та методи лікування наркоманій.
13. Принципи профілактики наркоманій.
14. Які прояви залежності від транквілізаторів?
15. Які психічні та поведінкові розлади при зловживанні холінолітиками (циклодол, паркопан)?
16. Психічні та поведінкові розлади при залежності від легких розчинників.
17. Які клінічні особливості нікотинізму.
18. В чому проявляється соціальна проблема токсикоманій?
19. Які принципи терапії та профілактики токсикоманій?

Список рекомендованої літератури:

1. Наркологія: Національний підручник (під редакцією Сосіна І.К., Чуєва Ю.Ф.). – Харків: Видавництво «Колегіум». – 2014. – 1500 с.
2. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.

3. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с. - Бібліогр.: с. 501-504 - укр.
4. Л.В. Животовська, А.М. Скрипніков, І.М. Скрипник, Ю.О. Фисун Клініка, неврологічні та соматичні ускладнення внаслідок вживання алкоголю. Навчальний посібник ТОВ «АСМІ», 2015. – 131с.
5. Влох І. Й. Навчальний посібник з наркології/ І.Й.Влох, О.К. Напрєєнко, Б. В. Кулик та ін.//- Видавничий центр ЛНМУ ім. Д. Галицького. Львів, 2007- 70с.
6. Напрєєнко О. К. Наркологія. Психічні та поведінкові розлади, спричинені зловживанням психоактивними речовинами. Навч.посібник/ О.К. Напрєєнко, Л. В.Животовська, Н. Ю. Петрина та ін.// К. Здоров'я, 2006. – 2011– 208с.
7. Влох І.Й., Кулик Б.В., Білобровка Р.І., Панас А.Р., Гуль А.Л., Петрина Н.Ю., Рахман Л.В. Довідник з психофармакології для студентів медичних вузів, Львів –2006. –56с.
8. Чабан О.С. Невідкладна допомога в психіатрії та наркології. Посібник / О.С.Чабан, О.О.Хаустова, Я.М.Несторович. –К.: Мед книга, 2010. –128 с
9. Невідкладні стани в психіатрії та наркології: Метод .посібник/ Під заг. Ред. Л.М. Юр'євої. –Київ, 2000. –149 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9

ТЕМА: Епілепсія та епілептиформні синдроми. Психологічні порушення в гострому та віддаленому періоді черепно-мозкової травми.

Мета: Знати класифікацію епілепсії. Вміти аналізувати етіологічні чинники та розуміти патогенетичні механізми епілепсії. Вивчити основні види епілептичних пароксизмів. Вміти диференціювати варіанти епілептиформних психозів. Вивчити основні групи протиепілептичних медикаментів. Знати алгоритм надання допомоги при невідкладних станах у хворих на епілепсію. Вивчити основні групи психічних розладів при ЧМТ. Вміти аналізувати групи психічних розладів в залежності від локалізації, типу ЧМТ. Знати основні принципи лікування посттравматичних психозів.

Тривалість заняття: 2 години

Короткий зміст теми: Визначення епілепсії, її поширеність. Етіологія та патогенез епілепсії. Поняття про епілептичне та епілептогенне вогнище. Поняття про епілептичні реакції та епілептиформний синдром. Пароксизм, його клінічна характеристика. Класифікація епілептичних пароксизмів. Епілептичний статус. Епілептичні психози, клінічні варіанти. Зміни особистості у хворих на епілепсію. Диференційна діагностика епілепсії. Діагностичне значення клініко-анамнестичного обстеження, електрофізіологічних методик.

Принципи лікування епілепсії (комплексність, аналіз етіологічних та провокуючих факторів, особливостей клінічної картини). Антипароксизмальні препарати, методика їх застосування. Невідкладна допомога при генералізованому судомному нападі, епілептичному статусі. Методи лікування дисфорій, потьмарення свідомості та інших епілептичних психозів.

Особливості психічних порушень в найгострішій, гострій та пізній стадіях ЧМТ. Резидуально-органічні наслідки ЧМТ. особливості перебігу, прогноз, принципи терапії, профілактики.

Основні теоретичні питання

1. Визначення поняття епілепсія, поширеність, етіологія та патогенез епілепсії.
2. Особливості виникнення та перебіг генуїнної та симптоматичної епілепсії.
3. Поняття про епілептичні реакції та епілептиформний синдром.
4. Поняття про епілептичне та епілептогенне вогнище.
5. Класифікація епілепсії.
6. Класифікація епілептичних пароксизмів.
7. Клінічна характеристика епілептичних нападів.
8. Епілептичні психози, клініка, діагностика, лікування.
9. Принципи і методи лікування епілепсії.
10. Невідкладна допомога при генералізованому судомному нападі, епілептичному статусі.
11. Зміни особистості при епілепсії, основні характеристики, прогноз.
12. Клінічна характеристика психічних порушень при ЧМТ на різних стадіях травматичної хвороби. Резидуально-органічні наслідки ЧМТ.
13. Принципи терапії, профілактики, експертизи, соціально-трудової реабілітації наслідків перенесених ЧМТ.

Питання для самостійного вивчення

1. Рання діагностика епілепсії, фактори ризику щодо виникнення епілепсії.

2. Принципи вибору антиконвульсантів при терапії хворих на епілепсію.
3. Електроенцефалографічна характеристика епілепсії
4. Електроенцефалографічна характеристика органічних уражень головного мозку травматичного генезу.

Питання контролю та самоконтролю

1. В чому полягають принципи діагностики епілепсії?
2. Які клінічні форми епілепсії ви знаєте?
3. Що таке генуїнна та симптоматична епілепсія?
4. Клінічна характеристика парціальних нападів.
5. Клінічна характеристика генералізованих нападів.
6. Які відмінності істеричного нападу від епілептичного?
7. Що таке епілептичний статус?
8. Невідкладна допомога при епілептичному статусі.
9. Що таке психічні еквіваленти епілепсії?
10. Сутінкові стани потьмарення свідомості при епілепсії.
11. Клініка гострих та хронічних епілептичних психозів.
12. Епілептичні психози з розладами свідомості.
13. Що таке епілептиформна реакція?
14. Які антипароксизмальні препарати ви знаєте?
15. Принципи призначення протисудомних препаратів.
16. Методи лікування дисфорій, потьмарення свідомості та інших епілептичних психозів.
17. Які психічні порушення характерні для гострого періоду ЧМТ?
18. Клінічна картина травматичного делірію, сутінкового стану свідомості, Корсаковського синдрому, епілептиформного синдрому в ранньому періоді ЧМТ.
19. Які клінічні особливості церебрастенії, енцефалопатії, деменції у віддаленому періоді ЧМТ
20. Які принципи терапії психічних розладів у різні періоди травматичної хвороби?

Список рекомендованої літератури:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с. - Бібліогр.: с. 501-504 - укр.
3. Гавенко В.Л. та ін. Психіатрія і наркологія : підручник для студентів вищих мед. навч. закладів III – IV рівнів акредитації / В.Л.Гавенко, В.С.Бітенський, В.А.Абрамов та ін.; За ред. В.Л.Гавенка, В.С.Бітенського. – К. Здоров'я, 2006. – 512 с.
4. Мар'єнко Л.Б., Літовченко Т.А. Дубенко А.Є. Нові класифікації епілепсії та епілептичних нападів (ІЛАЕ, 2017): шляхи впровадження в Україні.// Міжнародний неврологічний журнал.-2017.-№7(93).-С.89-96
5. Григорова І.А. Неврологія : національний підручник / [за ред. проф.І.А.Григорової, проф. Л.І.Соколової]. – Київ : «Медицина», 2015. – 640с.
6. Мартинюк В.Ю. Лікування епілепсії, епілептичних синдромів у дітей / В.Ю. Мартинюк, Т.В. Коноплянко, В.О. Свистільник, С.К. Евтушенко, А.А. Омеляненко. – Київ, 2012. – 18 с.
7. Медицина невідкладних станів. Екстрена(швидка) медична допомога: підручник/І.С.Зозуля, В.І.Боброва, Г.Г.Рощин та інші/; за ред. І.С.Зозулі.-3-є видання, пер.тадоп.-Київ.-ВСВ «Медицина».-2017.-960с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10

ТЕМА: Психози зворотного розвитку, інволюційні та сенільні. Клініка, перебіг, лікування. Психічні порушення при соматичних, ендокринних та інфекційних захворюваннях. СНІД. Прогресивний параліч і сифіліс мозку. Інтоксикаційний психоз.

Мета: Вивчити основні клінічні варіанти психоорганічних розладів. Визначити найбільш поширені психопатологічні симптоми та синдроми при органічних захворюваннях головного мозку. Аналізувати результати обстеження хворих з органічними захворюваннями головного мозку. Визначити характер та принципи лікування хворих з психічними порушеннями при органічних захворюваннях головного мозку. Діагностувати невідкладні стани і надавати екстрену медичну допомогу при органічних захворюваннях головного мозку.

Тривалість заняття: 2 години

Короткий зміст теми: Загальна характеристика та класифікація психічної патології похилого та старечого віку. Функціональні психічні порушення: клімактеричні, неврозоподібні стани, пресенільні психози (депресія, паранойя, функціональні психози старечого віку- клінічні варіанти, перебіг, кінцевий стан, лікування та профілактика). Сенільні та пресенільні деменції – хвороба Альцгеймера, Піка, стареча деменція, деменція при хворобі Паркінсона. Клінічні особливості, перебіг, лікування, профілактика.

Психічні порушення у хворих з соматичними та ендокринними захворюваннями. Основні клінічні форми соматогенних психічних розладів. Особливості психоорганічного синдрому. Ендокринний психосиндром Манфреда Бльойлера. Психічні порушення при вагітності, у післяпологовому та лактаційному періодах. Принципи терапії, профілактики та експертизи соматогенних психічних розладів. Непсихотичні, психотичні, дефектно-органічні психічні порушення судинного генезу. Особливості судинної деменції.

Етіопатогенетичні механізми ураження головного мозку при інфекційних захворюваннях. Екзогенні типи реакцій Бонгеффера. Психічні порушення при гострих інфекціях. Психічні порушення при хронічних інфекціях. Психічні розлади у ВІЛ- інфікованих. Вікові особливості, перебіг, прогноз, принципи терапії, профілактики.

Основні теоретичні питання

1. Загальні патогенетичні механізми органічних психічних порушень.
2. Класифікація психічних порушень органічної природи.
3. Динаміка та особливості психічних порушень в різні періоди захворювання.
4. Клінічні прояви психічних порушень при органічних захворюваннях.
5. Принципи диференційної діагностики психічних розладів органічної природи.
6. Терапія психічних розладів органічного генезу.
7. Основні психопатологічні синдроми, які зустрічаються при соматичних, ендокринних та судинних захворюваннях.
8. Клінічна характеристика психічних розладів під час вагітності та післяпологових психічних розладів.
9. Клінічні особливості та динаміка перебігу психічних порушень судинного генезу.
10. Принципи терапії судинних психічних розладів.
11. Клініка, діагностика та терапія психічних розладів при внутрішніх захворюваннях.
12. Ендокринний психосиндром Манфреда Бльойлера.
13. Профілактика соматогенних, ендокринних, судинних, післяпологових психічних розладів та психічних розладів під час вагітності.

14. Основні психопатологічні синдроми, які зустрічаються при екзогеніях (екзогенні типи реакції за Бонгеффером).
15. Клінічна характеристика психічних порушень при гострих та хронічних інфекціях.
16. Психічні розлади у ВІЛ- інфікованих.
17. Вікові особливості, перебіг, прогноз, принципи терапії, профілактики, експертизи, соціально-трудової реабілітації психічних розладів при інфекційних захворюваннях.
18. Проблеми психічного здоров'я населення у періоди пандемій.

Питання для самостійного вивчення

1. Електроенцефалографічна характеристика органічних уражень різних ділянок головного мозку..
2. Сучасні методи дослідження органічних уражень головного мозку
3. Вчення про психосоматичний напрямок в психіатрії
4. Біохімічні та лабораторні методи дослідження хворих з інтоксикаційними психозами.
5. Психічні розлади при тропічних інфекційних захворюваннях.

Питання контролю та самоконтролю

1. Етіологічні фактори розвитку психоорганічних розладів.
2. Динаміка розвитку психоорганічного синдрому, його клінічні варіанти.
3. Клінічні особливості м'яких, помірних та виражених когнітивних порушень?
4. Які диференційно-клінічні ознаки органічних психічних розладів?
5. Мета, суть та принципи терапії органічних психічних розладів.
6. Клініка та діагностика психічних розладів при соматичних, ендокринних та судинних захворюваннях.
7. Ендокринний психосиндром Манфреда Бльойлера.
8. Психічні порушення у вагітних та в післяпологовому періоді..
9. Судинна патологія головного мозку та психічні розлади.
10. Клініка та методи лікування деменцій атрофічного генезу.
11. Особливості клінічної структури психічних розладів при хворобі Паркінсона.
12. Діагностика та лікування невідкладних станів, що виникають при органічному ураженні головного мозку, клініка та невідкладна допомога.
13. Які основні психопатологічні синдроми зустрічаються в клініці інфекційних захворювань?
14. Які особливості інфекційних психозів?

Список рекомендованої літератури:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напреєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напреєнко ; за ред. О.К. Напреєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напреєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напреєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с.
3. Гавенко В.Л. Основні органічні захворювання головного мозку: навч. посібник / В.Л. Гавенко, І.А. Григорова, Г.О. Самардакова (та ін.); за заг. ред. В.Л. Гавенка, І.А. Григорової. —Харків : НТУ «ХПІ», 2008. —228 с.
4. Деменція : навчально-методичний посібник / О. А. Козьолкін, М. В. Сікорська, І.В. Візір, Ю.М. Нерянова. – Запоріжжя : [ЗДМУ], 2015. – 90 с.
5. Функціональний стан центральної нервової системи та нирок при ендокринопатіях / В.П.Пішак, Н.В.Пашковська, О.А.Оленович та ін.; За ред. В.П.Пішака. — Чернівці: Медуніверситет, 2007. — 220 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11

ТЕМА: Неврози і реактивні стани. Клініка, діагностика та принципи терапії.

Мета: Вивчити основні групи психогенних чинників, загальні закономірності перебігу психогенних психічних розладів. Знати класифікацію психогеній. Вміти аналізувати особливості клінічної картини соматоформних та психосоматичних розладів. Вивчити клінічну характеристику, особливості перебігу неврозів. Знати основні принципи терапії та профілактики психогенних психічних захворювань.

Тривалість заняття: 2 години

Короткий зміст теми:: Визначення поняття психогенні захворювання. Класичне вчення про психогенії. Емоційний стрес та психічна травма. Класифікація психогеній.

Етіологія та патогенез неврозів, їх класифікації, розподіл за клінічною картиною та перебігом. Клінічні особливості, загальні для всіх неврозів і характерні для окремих форм. Тривожні розлади (епізодична пароксизмальна тривожність, генералізований тривожний розлад, змішаний тривожно-депресивний розлад). Обсесивно-компульсивний розлад. Дисоціативні (конверсійні, істеричні) розлади: дисоціативні амнезія, fuga, ступор, транс та одержимість, дисоціативні рухові розлади («істеричні паралічі»), дисоціативні конвульсії, анестезія або втрата чуттєвого сприйняття («істерична сліпота, глухота» та ін.). Депресивні невротичні розлади. Лікування та профілактика неврозів.

Загальна характеристика реактивних психозів. Гострі реактивні психози, затяжні реактивні психози, загальні клінічні ознаки, критерії К. Ясперса. Визначення поняття ПТСР. Причини ПТСР. Порушення соціального функціонування. Суїцидальні тенденції та тенденції до зловживання психоактивними речовинами у хворих з ПТСР. Профілактика та лікування.

Основні теоретичні питання

1. Визначення поняття психогенії. Класичне вчення про психогенії.
2. Загальна характеристика психогенних захворювань.
3. Роль емоційного стресу та психічної травми у виникненні психогенних захворювань.
4. Етіологія та патогенез, роль спадкових та набутих факторів у виникненні психогенних захворювань.
5. Класифікація психогеній.
6. Етіологія та патогенез неврозів. Основні клінічні форми неврозів.
7. Поняття про невротичну реакцію та невротичний розвиток.
8. Принципи лікування та профілактики неврозів.
9. Клініка, діагностика, лікування обсесивно-компульсивного розладу.
10. Дисоціативні (конверсійні, істеричні) розлади.
11. Клініка, діагностика, терапія неврастенії.
12. Депресивні невротичні розлади.
13. Принципи терапії та профілактики неврозів.
14. Сучасні уявлення про етіопатогенез реактивних психозів.
15. Класифікація реактивних психозів.
16. Клінічна характеристика гострих реактивних психозів.
17. Клінічна характеристика затяжних реактивних психозів.
18. Основні принципи лікування, профілактики та реабілітації хворих на реактивні психози.
19. Діагностичні критерії посттравматичного стресового розладу.
20. Етіологія і основні патогенетичні механізми розвитку посттравматичного стресового розладу.

21. Основні клінічні форми ПТСР.
22. Принципи лікування, профілактики та реабілітації хворих з ПТСР.

Питання для самостійного вивчення

1. Вчення З. Фрейда про механізм виникнення неврозів.
2. Сучасні методи терапії неврозів.
3. Роль гормонального та нейромедіаторного дисбалансу у виникненні психогенних розладів.
4. Клініка ятрогеній.
5. Значення параклінічних методів у діагностиці та диференційній діагностиці соматоформних розладів, соматизованого розладу, соматоформної вегетативної дисфункції, іпохондричного розладу та психалгії.

Питання контролю та самоконтролю

1. Яка класифікація психогенних психічних розладів?
2. Яка роль емоційного стресу та психічної травми у формуванні психогенних психічних розладів?
3. Яка роль спадкових та набутих особливостей особистості в етіології та патогенезі психогенних психічних захворювань?
4. Яка відмінність між пограничними та психотичними психогенними захворюваннями?
5. Клінічна характеристика неврастенії.
6. Принципи та методи терапії неврозів.
7. Етіологічні фактори та патогенез реактивних психозів.
8. Клінічні прояви афективно-шочових реактивних розладів.
9. Види істеричних психозів.
10. Клінічні форми реактивних параноїдів.
11. Терапевтична тактика при гострих реактивних психозах.
12. Терапевтична тактика при затяжних реактивних психозах.
13. Які психотропні препарати застосовуються при лікуванні хворих з реактивними психозами?
14. Профілактика та реабілітація при реактивних психозах.
15. Етіологічні чинники та патогенез ПТСР.
16. Клініка посттравматичного стресового розладу.
17. Які зміни особистості спостерігаються у хворих внаслідок ПТСР?
18. Профілактика суїцидальної поведінки при ПТСР.
19. З якими психічними розладами необхідно проводити диференційну діагностику посттравматичного стресового розладу?
20. Які порушення соціального функціонування виявляються у хворих з ПТСР?
21. Принципи терапії хворих з ПТСР.

Список рекомендованої літератури:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с.

3. Невротичні, соматоформні розлади та стрес/ Носов С. Г., Мамчур А. И., Малишко Т. В., та ін. Навч. Посіб./ За ред. Проф. Л.М. Юр'євої. –Д.: АРТ-ПРЕС, 2006. –116 с
4. Стрес і людина: медико-психологічна допомога при стресових розладах: метод. посіб./ за ред.. Пінчук І.Я., Бабова К.Д., Гоженка А.І., -К.: ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2014. – 92с.
5. Розлади адаптації : діагностика, лікування, реабілітація : методичні рекомендації / уклад. : Волошин П. В., Марута Н. О., Шестопалова Л. Ф. та ін. — Харків, 2009. — 32 с.
6. Діагностика, терапія та профілактика медико-психологічних наслідків бойових дій в сучасних умовах: методичні рекомендації./ Волошин П. В., Марута Н. О., Шестопалова Л. Ф. [та ін.]—Харків, 2014. —79 с.
7. Посттравматичні стресові розлади : діагностика, лікування, реабілітація : методичні рекомендації / уклад. : ВолошинП. В., Шестопалова Л. Ф., Підкоритов В. С. та ін. — Харків, 2002. — 47 с.
8. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Л. Туриніна. – К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2017. – 160 с

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12

ТЕМА: Розлади особистості. Розумова відсталість та затримка розвитку. Невідкладні стани в психіатрії. Залік.

Мета: Вміти аналізувати етіологічні та патогенетичні механізми формування розладів особистості. вивчити клінічні форми та діагностичні критерії розладів особистості. Знати сучасні підходи та алгоритми терапії розладів особистості. Вивчити етіологічні фактори та патогенетичні механізми розвитку розумової відсталості. Вміти диференціювати ступені розумової відсталості за основними діагностичними критеріями. Вміти пояснити поняття затримка розвитку. Знати базові принципи надання невідкладної медичної допомоги в ургентній психіатрії.

Тривалість заняття: 2 години

Короткий зміст теми: Визначення поняття розлад особистості та патохарактерологічний розвиток особистості. Розповсюдженість. Етіологічні фактори та патогенетичні механізми формування розладів особистості. Основні ознаки. Клінічні форми, їх динаміка, вікові особливості. Диференційна діагностика. Принципи лікування, профілактики. Патохарактерологічний розвиток особистості, його відмінність від психопатії. Клінічні прояви, діагностика та диференційна діагностика. Перебіг та прогноз. Визначення поняття розумова відсталість та патохарактерологічний розвиток особистості. Розповсюдженість. Етіологічні фактори та патогенетичні механізми формування. Клінічні форми, ступені, їх динаміка, вікові особливості. Принципи лікування, профілактики, експертизи та соціально-трудова реабілітації. Патохарактерологічний розвиток особистості, його відмінність від розладу особистості.

Основні теоретичні питання

1. Визначення поняття розлад особистості.
2. Етіологічні фактори та патогенетичні механізми формування розладів особистості.
3. Діагностичні критерії розладів особистості за МКХ-10.
4. Класифікація розладів особистості.
5. Клініка, облігатні та факультативні ознаки, динаміка розвитку розладів особистості.
6. Психопатичні (патохарактерологічні) реакції.
7. Диференційна діагностика розладів особистості.
8. Лікування та профілактика розладів особистості.
9. Визначення поняття розумової відсталості, епідеміологія та соціо-культуральні особливості.
10. Етіологія та патогенез розумової відсталості.
11. Класифікація розумової відсталості, ступені та клінічні форми..
12. Клініка легкої розумової відсталості.
13. Клініка помірної та важкої розумової відсталості.
14. Клініка глибокої розумової відсталості.
15. Диференційна діагностика розумової відсталості із дефектними станами іншої етіології. Затримка психічного розвитку.
16. Принципи лікування та медико-педагогічна корекція розумової відсталості.

Питання для самостійного вивчення

1. Типи акцентуацій характеру за К. Леонгардом.
2. Диференційна діагностика розладів особистості з психопатоподібними розладами.
3. Сучасні методи психотерапевтичного лікування при розладах особистості.
4. Періодичні психотичні розлади у хворих з розумовою відсталістю, клініка, діагностика, диференційна діагностика та лікування.

Питання контролю та самоконтролю

1. Сучасні уявлення про етіологію та патогенез розладів особистості.
2. Основні ознаки розладів особистості.
3. Клінічна характеристика основних варіантів розладів особистості.
4. Визначення поняття патохарактерологічний розвиток особистості.
5. Відмінність патохарактерологічного розвитку особистості від розладів особистості.
6. Характеристика клінічних форм розладів особистості гальмівного типу.
7. Характеристика клінічних форм розладів особистості збудливого типу.
8. Розлади особистості змішаного типу.
9. Перебіг та прогноз розладів особистості.
10. Психофармакотерапія розладів особистості.
11. Використання сучасних методів психотерапії при лікуванні психопатій.
12. Що означає поняття інтелектуальний рівень?
13. В чому полягають принципи діагностики розумової відсталості?
14. Клінічна класифікація розумової відсталості за МКХ-10.
15. Основні групи етіологічних чинників при розумовій відсталості.
16. Які спадково зумовлені форми розумової відсталості ви знаєте?
17. Розумова відсталість спадково-екзогенної етіології.
18. Екзогенно зумовлені форми розумової відсталості.
19. Які ступені розумової відсталості ви знаєте?
20. Які клінічні та параклінічні методи діагностики розумової відсталості?
21. Поняття про межу розумову відсталість та психофізичний інфантилізм.
22. Які принципи медико-педагогічної корекції розумової відсталості?
23. Лікування розумової відсталості.
24. Первинна та вторинна профілактика розумової відсталості.

Список рекомендованої літератури:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напрєєнко, П86 А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напрєєнко ; за ред. О.К. Напрєєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Психіатрія і наркологія : підручник / О. К. Напрєєнко, М. І. Винник, І. Й. Влох, О. З. Голубков, О. А. Двірський; ред.: О. К. Напрєєнко. - К. : Медицина, 2011. - 527 с.
3. Психіатрія: Підручник / За ред. В.М.Козідубової, В.М. Кузнєцова, В.А. Вербенко, Л.М. Юр'євої, О.О. Фільца, І.О. Бабюка. — Харків: Оберіг, 2013. — 1164 с.
4. Павленко Т.-М. Розлади особистості: еволюція поглядів і сучасна концептуалізація// Neuronews. - 4-5 (97), 2018-С.36-39
5. Дитяча психіатрія: підручник (ВНЗ IV р. а.) / Г.М. Кожина, В.Д. Мішієв, В.І. Коростій та ін.; за ред. Г.М. Кожинної, В.Д. Мішієва- К. : Медицина, 2014. - 376 с.
6. Підлісецька Леся (ред.) Синописис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків/ перекл. з англійської; упор, та наук. ред. Леся Підлісецька. (Серія «Психологія. Психіатрія. Психотерапія»), Львів: Видавництво Українського католицького університету 2014. — 112 с.